

SPECIÁLIS ELLÁTÁSI ELJÁRÁSREND

1-es típusú diabetes mellitus (cukorbetegség) esetére

CSIPKEBOKOR ÓVODÁJA

Készítette: Vitézné Horváth Erika mb. tagintézmény-vezető

A nevelőtestülettel és a szülői közösséggel megismertetve

Óvodánk weboldalán is megtalálható.

Életbe lép: 2021. szeptember 01.

AZ 1-ES TÍPUSÚ CUKORBETEGSÉG/GYERMEKKORI DIABETES

- Főként gyermekeket, fiatalokat érint
- Oka ismeretlen, többnyire genetikai, autoimmun, egyes vírusok lehetnek a háttérben
- A szervezet – a hasnyálmirigy- nem termel inzulint,
  - » ezért kívülről bevitt inzulinpótlásra szorul egész élete során
  - =tartós inzulinterápia
- Az inzulinhiány miatt a vércukor felhalmozódik a vérben
- Gyakoribb az anyagcsere-labilitás, az ingadozó vércukorszint
- Az anyagcserezavar érinti a szénhidrátokat, zsírokat és fehérjéket

TARTÓS INZULINTERÁPIA

- Minden esetben meghatározott számú, típusú injekciót tartalmaz!
  - » Ehhez előre meghatározott számú étkezés tartozik, kalkulált szénhidrát-tartalommal és az előre egyeztetett időpontokkal!
- Az inzulinkezelés az életben maradás feltétele!

**Tartós normál vércukorszintre kell törekedni a szövődmények
kivédése érdekében!**

Céltartomány:

- éhgyomorra elfogadható vércukorérték: 4,0-6,5 mmol/l között
- étkezés után 90-120 perccel: 6,0-8,0 mmol/l között

LEHETSÉGES SZÖVŐDMÉNYEK

- Az alacsony vércukorszint=hipoglikémia (Lo)
  - »Tünetei: éhségérzet, szaporább légzés és/vagy pulzus, verejtékezés, szédülés, bizonytalan járás, homályos tudat, eszméletvesztés
- A magas vércukorszint=hiperglikémia (Hi)
  - » Tipikus tünetei: szájszárazság, szomjúságérzet, gyengeség, hányinger, hányás, súlyosabb esetben tudatzavar, kóma

**Akár magas, akár alacsony vércukorszintre utaló jeleket észlelünk, vércukorszint-
méréssel ellenőrizzük le!**

Ketoacidózisos kóma: a rosszul kezelt cukorbetegség legsúlyosabb szövődménye, mely halállal is végződhet.

AZ 1-ES TÍPUSÚ CUKORBETEGSÉG KEZELÉSE

- A betegség nem gyógyítható, élethosszig tartó kezeléssel a mai modern eszközökkel kordában tartható.
- Egyénre szabott kezelési elv, kezelési célérték.
- Naponta többször vércukorszint ellenőrzése, esetlegesen szöveti cukor monitorozás (app).
- Napi 2-5 alkalommal inzulin adása, szükség szerint inzulinpumpa-terápia.
- Dietetikus által beállított étkezések, szénhidrát-bevitel.
- A sikeres kezelés feltétele az inzulinterápia, az étkezés és a fizikai aktivitás összehangolása.

A jól megválasztott kezelés révén a cukorbetegek ugyanolyan teljes életet élhetnek, mint egészséges társaik!

SZISZTEMATIKUS SZAKMAI IRÁNYELV

1. Vércukorszint-önellenőrzés, -ellenőrzés

- ujjbegyes kapilláris vércukor-meghatározás: mindig eszköz segítségével történik. Fertőtlenítés után kis tüvel megszúrjuk az ujjbegyet, ezután vércsepp helyezése a tesztcsíkra, és annak alapján értékeli ki a készülék
- szöveti glukózmonitorozás: az eszközt a szövetek közé építik be, ahonnan jeleket küld egy vevőkészülékre, app. segítségével telefonon értesíti a meghatározott értéket.

2. Vércukorszint-érték alapján eldönteni az inzulinkezelést vagy a táplálkozási terápia alkalmazását. A beteg napi inzulin- és szénhidrát-bevitelének pontos meghatározását orvos és dietetikus állítja össze, meghatározott időintervallumokban. Ezen felül a vércukor ingadozása alapján kell beavatkozni.

2/1. Inzulinkezelés: célja a vércukorszintet a céltartományban tartani, ezáltal megelőzni/késleltetni a szövődmények kialakulását. Az inzulint bőr alá, egy előretöltött adagolótoállal, „pen”-nel visszük be.

Az inzulin adagolásának módját mindig megelőzi az egyénre szabott edukáció és a „pen” használatának elsajátítása (pl. felrázni az inzulint vagy nem), szükség esetén tű- és „patron”-cserével.

Javasolt beadási helyek: comb, felkar, hasfal, fartájék. Az inzulin beadásának helyét rendszerint változtatni kell! Az inzulin felszívódását befolyásolja az izommunka.

Az inzulinos „pen”-terápiát felválthatja az inzulinpumpa behelyezése.

Az inzulint mindig az előírásoknak megfelelően tároljuk (szobahőmérsékleten a már használatban levőt, míg hűtőben a patront).

2/2. Táplálkozási terápia: a diéta a gondozás egyik alappillére.

Alapelvei a következők: megfelelő energia- és táplálékbevitel a mindenkori anyagcsere-szükséglet, illetve az étvágy kielégítéséhez, az optimális növekedés és fejlődés biztosítása mellett.

A diétának minden esetben egyénre szabottnak kell lennie!

Hosszú távon alacsony glikémiás indexű szénhidrátok bevitelére törekszünk, kivételt képez, amikor alacsony vércukorértéket mértünk, mert ekkor a gyors felszívódású szénhidrátokat kell előnyben részesíteni (pl. tej és minden olyan termék, melyben cukor, fehér liszt van).

1-ES TIPUSÚ DIABÉTESSZEL ÉLŐ GYERMEKEK ELLÁTÁSÁNAK SPECIÁLIS ELJÁRÁSRENDSZERE

→ A diabeteszes gyermeknél mindig legyen egy sürgősségi készlet!

→ A nevelőtestület és az alkalmazotti közösség minden tagja, az adott intézmény közétkeztetésében dolgozók, a társak az életkori sajátosság szintjén tudjanak a betegségről!

→ Az alkalmazotti közösség azért kiemelt fontosságú, mert a gyermek akár a mosdóhelyiségben is rosszul lehet, ahol adott esetben a munkatársak látják meg a helyzetet, és értesítik az illetékes kollégá(ka)t.

→ Hasonlóan a gyermekközösségek is kellő empátiára neveléssel észlelhetnek rendellenes egészségi állapotot.

→ Ami a cukorbeteg gyermek biztonságos ellátásához szükséges: vércukormérés, hypoglikémia felismerése és ellátása.

AZ INTÉZMÉNYBEN a szülő külön kérelme alapján biztosítjuk az 1-es típusú diabétesssel élő gyermekek speciális ellátását. Az ellátás érdekében minden intézményben 1 fő pedagógus, vagy érettségivel rendelkező nevelés-oktatást segítő szakember rendelkezik diaped. tanúsítvánnyal. A tanúsítványt az Oktatási Hivatal által szervezett továbbképzésen szerezték meg. A képzés során elsajátították a vércukorszintmérést és az inzulin beadását.

A gyermekek ellátását szakorvosi előírás szerint végzik. A gyermek(ek) szakszerű ellátásán túl a szülő a 328/2011. kormányrendelet szerint igényelheti a diétás étrend biztosítását.

AZ 1-ES TÍPUSÚ DIABÉTESSZEL ÉLŐ GYERMEKEK ELLÁTÁSI FOLYAMATA AZ INTÉZMÉNYBEN

- Szülői kérelem benyújtása mellékelt szakorvosi javaslattal
- Szülői nyilatkozat diétás étrend biztosításáról
- A gyermek csoporthoz rendelése megfelelő szakember jelenlétével
- Diétás étrend biztosítása a szülői nyilatkozat alapján
- A gyermek rendszeres vércukorszint-mérése szakorvosi előírás szerint
- Az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek megfelelő tárolása
- Az előírt időközönként szükséges mennyiségű inzulin beadása
- Megfelelő, előírás szerinti időben történő étkezés biztosítása
- Kapcsolattartás, együttműködés a szülővel, szakemberekkel

ELJÁRÁS DIABÉTESZES GYERMEK ESETLEGES ROSSZULLÉTE ESETÉN

Diabéteszes rosszullét felléphet:

1. Ha a vércukorszint hirtelen leesik (hipoglikémia)

Jellemző tünetek: hideg verejték, sápadtság, remegés, fejfájás, szédülés, gyengeség, éhségérzet, szapora pulzus, izgatott állapot, hányinger, tudatzavar.

Okai lehetnek: ha a beteg az inzulin beadása után nem étkezett, későn étkezett, túl sok inzulint adott magának véletlenül, kimerítő testmozgást végzett, rossz helyre, pl. izomba adta az inzulint, ahonnan gyorsabban szívódik fel.

2. Ha a vércukorszint hirtelen felmegy (ketoacidózis)

Jellemző tünetek: acetonszagú lehelet, hányás, kipirult arc, beesett szem, száraz, lepedékes nyelv, szapora légzés.

Ez a folyamat nem egyik pillanatról a másikra következik be, tehát ha az elején beavatkozunk, a beteg nem kerül súlyos állapotba.

Feladatok:

- Legfontosabb feladat, hogy a tüneteket észleljük, felismerjük.
- A tünetek észlelését követően
  - » első feladat a gyermek eltávolítása a gyermekcsoportból
  - » a vércukorszint mérése
  - » az eredménynek megfelelő eljárás

Hipoglikémiás

- » **enyhe tünetek esetén** szőlőcukor juttatása a szervezetbe.
- » **erősebb tünet esetén:** Glukagon injekció alkalmazása (az injekció csak akkor alkalmazható, ha azt szakorvos előírja, a szülő rendelkezésre bocsátja)

Az inzulin szakszerű tárolása az intézmény feladata, előírás szerinti adagolását továbbképzésen részt vett szakember végezheti.

A ketoacidózis megelőzése a normális inzulin-cukor bevitelével lehetséges.

- » Minden esetben kapja meg a gyermek az inzulinját, és tartsuk be az előírt diétát.

Hirtelen rosszullét esetén a tünetek gyors, szakszerű kezelését követően értesítsük a mentőket és egy időben a szülőt is.